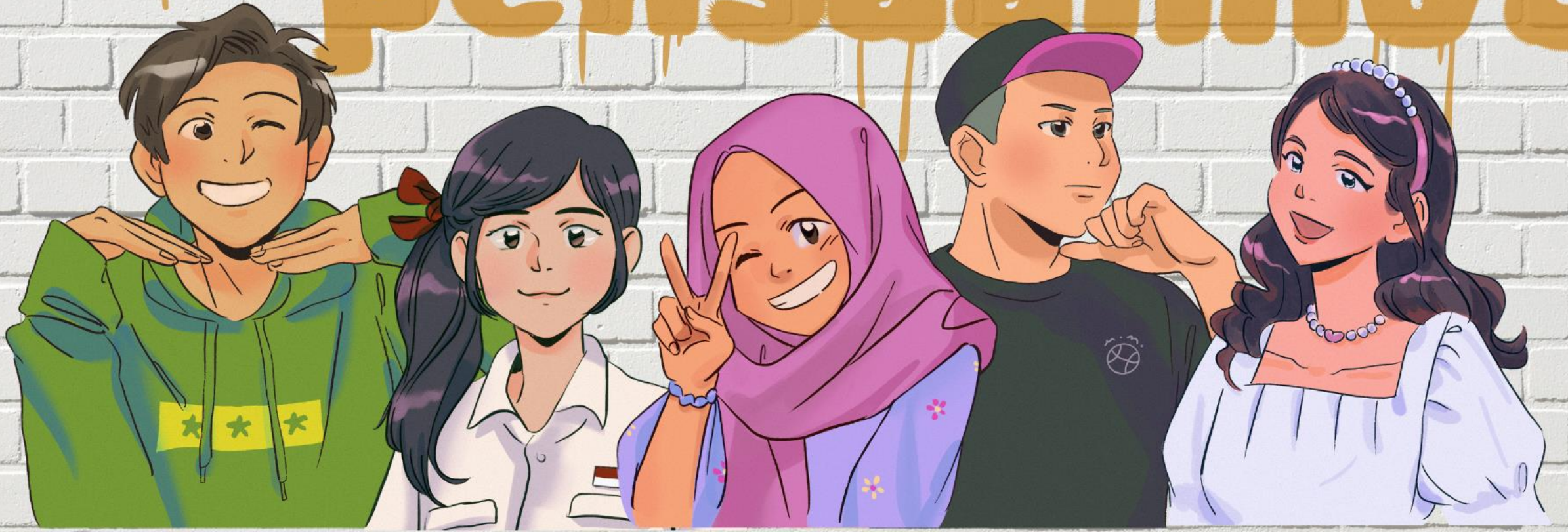

Yhteisöön pelisäännöt

JERRY-HANKE 2024

Yhteisöllisyys

- Ihmislajin historiaan on aina kuulunut yhteisöllisyys ja se, että ilman yhteisöä ihminen ei selviydy.
- Suomalaista yhteiskuntaa ja sen toimintaa säätelevät lait.
- Tärkein laki on perustuslaki, mikään muu laki ei saa olla sen kanssa ristiriidassa.
- Kaikkien, jotka asuvat tai oleskelevat Suomessa, täytyy noudattaa Suomen lakeja, myös viranomaisten.

Yhteisön toiminta perustuu sääntöihin

- Säännöt ovat lakiin ja moraaliin perustuvia oikeuksia ja velvollisuuksia.
- Noudatamme päivittäin satoja sääntöjä miettimättä asiaa erityisemmin.
- Käyttäytymissäännöt, järjestyssäännöt, liikennesäännöt, kodissa olevat säännöt jne.

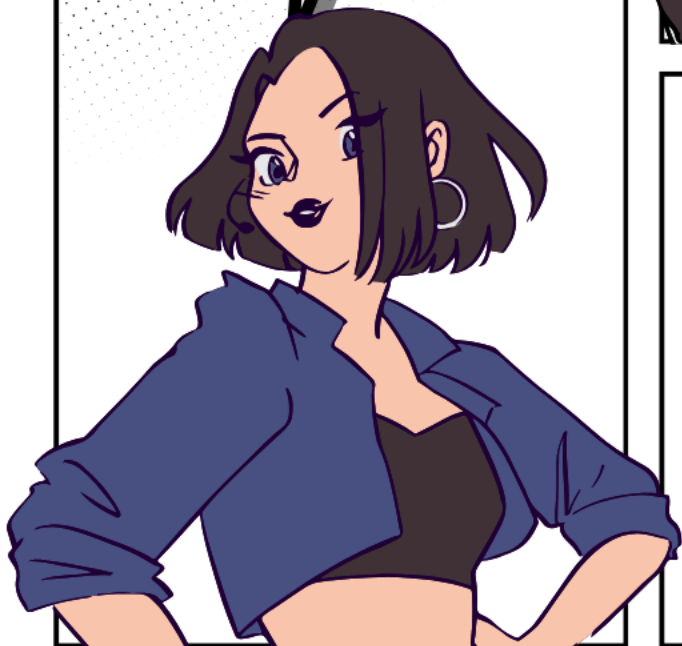
Perustuslaki

Kansalaisen perusoikeudet

Ihmiset ovat
yhdenvertaisia
lain edessä.

Jokaisella on oikeus elämään
sekä henkilökohtaiseen
vapauteen, koskemattomuuteen
ja turvallisuuteen.

Jokaisella on
sananvapaus.
Sananvapauteen
sisältyy oikeus ilmaista,
julkistaa
ja vastaanottaa tietoja,
mielipiteitä ja muita
viestejä kenenkään
ennakolta estämättä

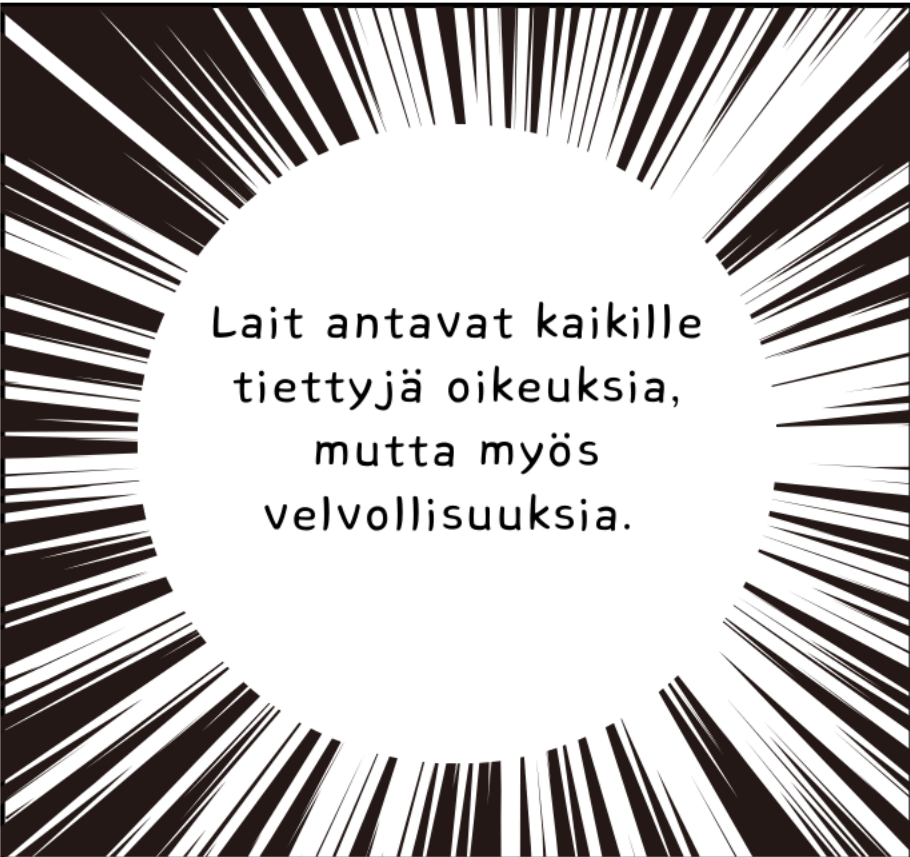

Perustuslaista löytyvät
suomalaisen kansanvallan
keskeisimmät pelisäännöt, arvot
ja periaatteet.

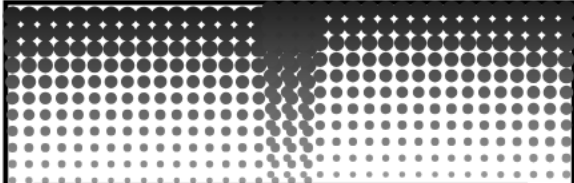

PERUSTUUSLAKI

Kansalaisen velvollisuudet

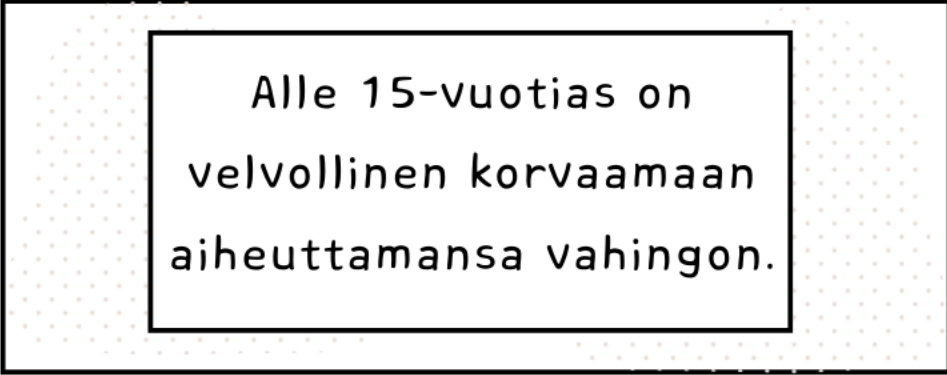
Lait antavat kaikille tiettyjä oikeuksia, mutta myös velvollisuuksia.

Esim. oppivelvollisuus, vanhemmilla velvollisuus huolehtia lapsistaan tai kaikilla on velvollisuus auttaa, jos sattuu onnettomuus.

15-vuotias on rikollisoikeudellisessa vastuussa.

Alle 15-vuotias on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon.

DANIEL KALEJAIYE

KONSTAPELI DANIEL TÄSSÄ, MORO!

§
TIESITKÖ?
EI SE MITÄÄN,
MÄ KERRON SULLE.

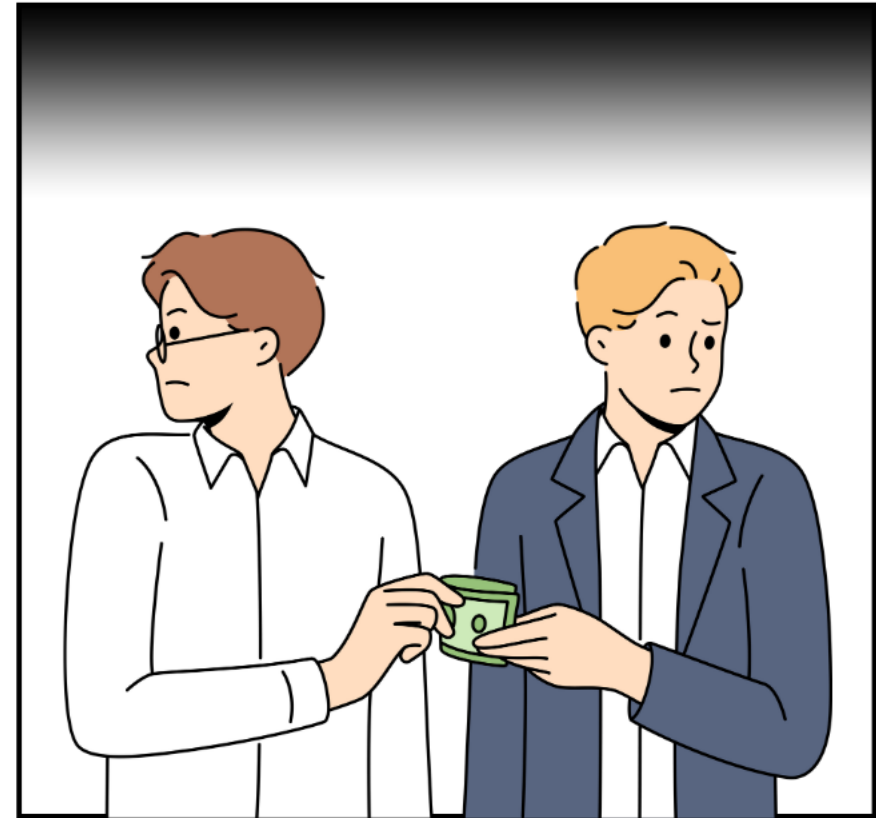
“Maalaisjärjellä pärjää pitkälle
elämässä, mutta rikoslain
tuntemuksestakaan ei ole haittaa.”

-konstaapeli Daniel-

Nuori rikoksen tekijänä

- Rikosoikeudellinen vastuu alkaa 15-vuotiaana eli 15 vuotta täyttänyt voi saada rikoksesta rangaistuksen.
- Rikosoikeudellisen vastuun puuttuminen ei vapauta vahingonkorvausvastuusta. Myös alle 15-vuotias rikosentekijä on vahingonkorvausvastuussa.
- Alle 15-vuotiaasta rikosentekijästä ilmoitetaan huoltajalle ja tehdään lastensuojeluilmoitus. Hänen rikoksensa ja tilanteensa käsitellään poliisin ja sosiaaliviranomaisten kanssa.
- Alle 15-vuotiaan rikosentekijän asiaa ei käsitellä tuomioistuimessa eikä häntä voida tuomita rangaistukseen.

MITÄ KIUSAAMINEN TARKOITTAA?

Kiusaamiseksi mielletään teot, jotka eivät täytä rikoksen tunnusmerkistöä. Teot ovat vakavia eikä niitä saa väheksyä.

Tällaisia ovat esim. eristäminen luokan, ryhmän tai netissä olevan ryhmän sosiaalisesta kanssakäymisestä, vähättely, aliarvioiminen, nimittely, erilaiset ilmeet, eleet ja merkit, joilla halvennetaan toista.

Tällöin puhutaan henkisestä väkivallasta.

Henkinen väkivalta voi jossain tapauksissa täyttää pahoinpitelyn tunnusmerkistön.

ERIMIELISYYDET VS KIUSAAMINEN

Erimielisyydet ovat väistämättömiä ihmisten välillä. Välienselvittelyt eivät sinänsä ole paha asia.

Kiusaaminen-nimistä rikosta ei ole, mutta monet kiusaamisen tavat ovat rikoksia. Väkivallalla uhkailu, henkinen ja fyysinen väkivalta, valheiden levittäminen ja toisen tavaroiden rikkominen ovat kiellettyjä laissa.

Kiusaaminen voi aiheuttaa esimerkiksi ahdistusta, pelkoa ja jännitystä päivittäin. Nopea avun saaminen on erittäin tärkeää.

Kiusaamisen ja väkivallan aiheuttamat negatiiviset tunteet voivat jättää nopeasti jälkensä itsetuntoon ja mieleen.

KIUSAAMISEN KOULUSSA

- Kaikilla on oikeus turvalliseen koulunkäyntiin ja fyysiseen koskemattomuuteen.
- Lain mukaan oppilaiden täytyy käyttäytyä asiallisesti koulussa ja opettajilla on velvollisuus puuttua kiusaamiseen.
- Koulukiusaamisella tarkoitetaan sitä, oppilas joutuu jatkuvasti kiusaamisen kohteeksi.
- Ensisijaisesti kiusaaminen yritetään lopettaa puhumalla.
- Koulun ja opettajien mahdollisuudet puuttua kiusaamiseen ovat rajalliset. Koulu voi erottaa oppilaan määräajaksi korkeintaan kolmeksi kuukaudeksi, mutta koulunkäyntiä ei voida evätä lopullisesti eikä kiusaajaa voida pakkokeinoin siirtää toiseen kouluun.

MILLOIN KIUSAAMINEN MUUTTUU RIKOKSEKSI?

Kiusaamisen katsotaan olevan rikos silloin, kun se täyttää jonkin rikoksen tunnusmerkistön.

VOIKO KIUSAAMINEN OLLA **RIKOS**?

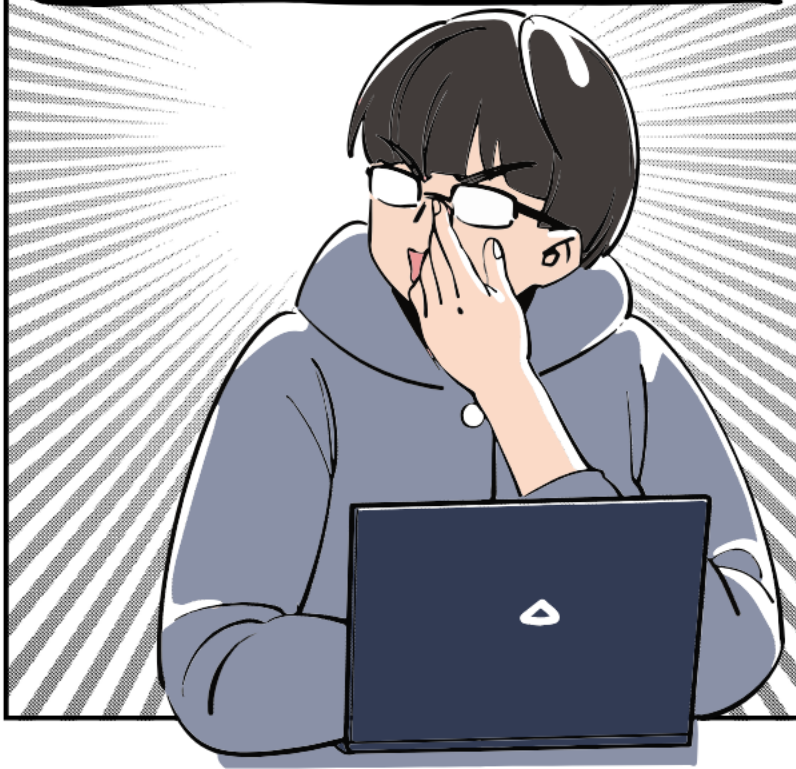
Viestintärauhan rikkominen

kiusaaja häiritsee kiusattua lähettämällä viestejä tai soittamalla kiusatulle toistuvasti, kielloista huolimatta.

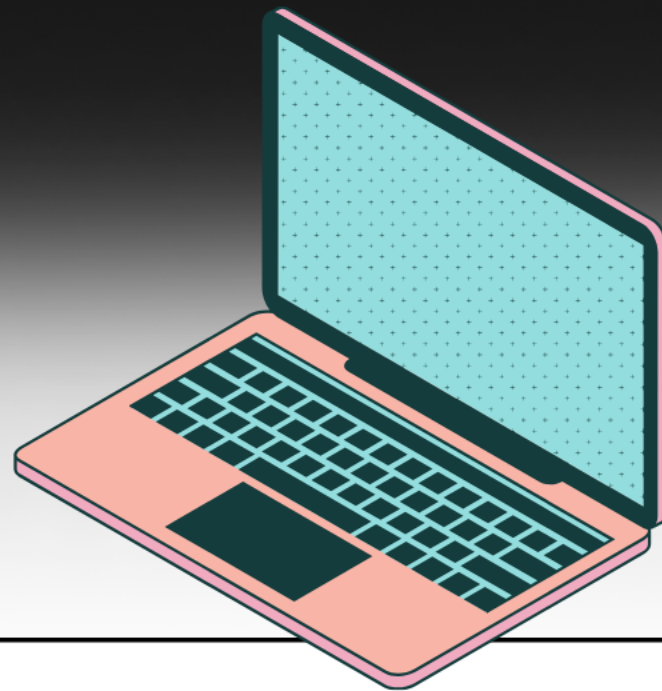
Yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen

kiusaaja toimittaa lukuisten ihmisten saataville tietoja kiusatun yksityiselämästä. Teolla aiheutetaan kiusatulle vahinkoa tai kiusattuun kohdistuvaa halveksuntaa.

Kunnianloukkaus

kiusaaja esittää kiusatusta tiedon, joka ei ole totta ja joka aiheuttaa kiusatulle vahinkoa. Myös toisen halventaminen esimerkiksi nimittämällä tai haukkumalla on kunnianloukkaus.

VOIKO KIUUSAAMINEN OLLA **RIKOS**?

Kotirauhan rikkominen
kiusaaja häiritsee kiusattua
esim. kiusatun kotona tai
kotipihalla.

Pahoinpitely
Ei vaadi näkyviä vammoja,
myös "sovitut tappelut" ja
henkinen pahoinpitely.

Laiton uhkaus
kiusaaja uhkaa kiusattua
väkivallalla.

Neuvoja kiusatulle

- Älä jää yksin, kerro asiasta luotettavalle aikuiselle.
- Hae apua ja vaadi, että aikuinen puuttuu asiaan.
- Jos tilanteeseen ei puututa riittävästi, kerro toiselle aikuiselle.
- Juttele asiasta kavereidesi kanssa ja miettikää voivatko he olla jotenkin tukenasi.
- Jos asiasta kertominen tuntuu vaikealta, voi jutella RIKU-chatissa (rikosuhripäivystys).
- Voit pyytää apua myös poliisilta ja tarvittaessa tilanteesta voidaan tehdä rikosilmoitus.

“Toista katsoo silmiin,
on taidoista tärkeimpiä.”

-Happoradio: Onnekkaimmat-

Keskustellaanpa
nyt ja jaetaan
mielipiteitä!

POHDINTATEHTÄVÄ

- Onko sinua joskus kiusattu yläkoulussa?
- Mitä aiheuttaa koulukiusaamista?
- Miten kiusaaminen saadaan loppumaan?

RIKOSNIMIKKEET

JA

RANGAISTUKSET

Näpistys

- Näpistykseen syyllistyvä ottaa luvatta toisen hallusta sellaista irtainta omaisuutta, jonka arvo on vähäinen (anastaminen).
- Jos näpistys on suunnitelmallinen, käytetään esimerkiksi foliota hälyttimen toiminnan estämiseksi, voidaan puhua varkausrikoksesta, vaikka anastetun tuotteen arvo olisi vähäinen.
- Teko katsotaan näpistykseksi silloin, kun siitä ei koidu suurta vahinkoa uhrille tai uhrin omaisuudelle.

(näpistys RL 28:3)

Rangaistus:

- sakko
- yritys on rangaistavaa

Varkaus

- Varkauteen syyllistyvä ottaa luvatta eli anastaa omaisuutta toisen hallusta.
- Varkauden yhteydessä ei käytetä väkivaltaa tai väkivallan uhkaa.
- Törkeässä varkaudessa anastettavan omaisuuden arvon on erittäin suuri.
- Törkeän varkaudesta tekee myös se, että tekijä on varustautunut aseella tai murtautuu asuttuun asuntoon.

(varkaus RL 28:1, törkeä varkaus RL 28:2)

Rangaistus:

- sakko ---- 4 vuotta vankeutta
- yritys on rangaistavaa

Ryöstö

- Jos anastat toisen hallusta vähäarvoisen esineen, esimerkiksi pipon ja käytät teon yhteydessä väkivaltaa tai uhkaat väkivallalla, on kyseessä ryöstö.

(ryöstö RL 31:1)

Rangaistus:

- 4 kk - 6 vuotta vankeutta.
- Rangaistus on aina vankeustuomio.
- Ei voida tuomita sakkoa tai antaa huomautusta.

**KYSEESSÄ SIIS
ERITTÄIN
VAKAVA RIKOS!**

Luvaton käyttö

- Silloin syyllistyy rikokseen, jos käyttää toisen irtainta omaisuutta, kiinteää laitetta tai konetta enemmän kuin mihin on lupa.

(luvaton käyttö RL 28:7)

Rangaistus:

- sakko --- 2 vuotta vankeutta
- yritys on rangaistavaa

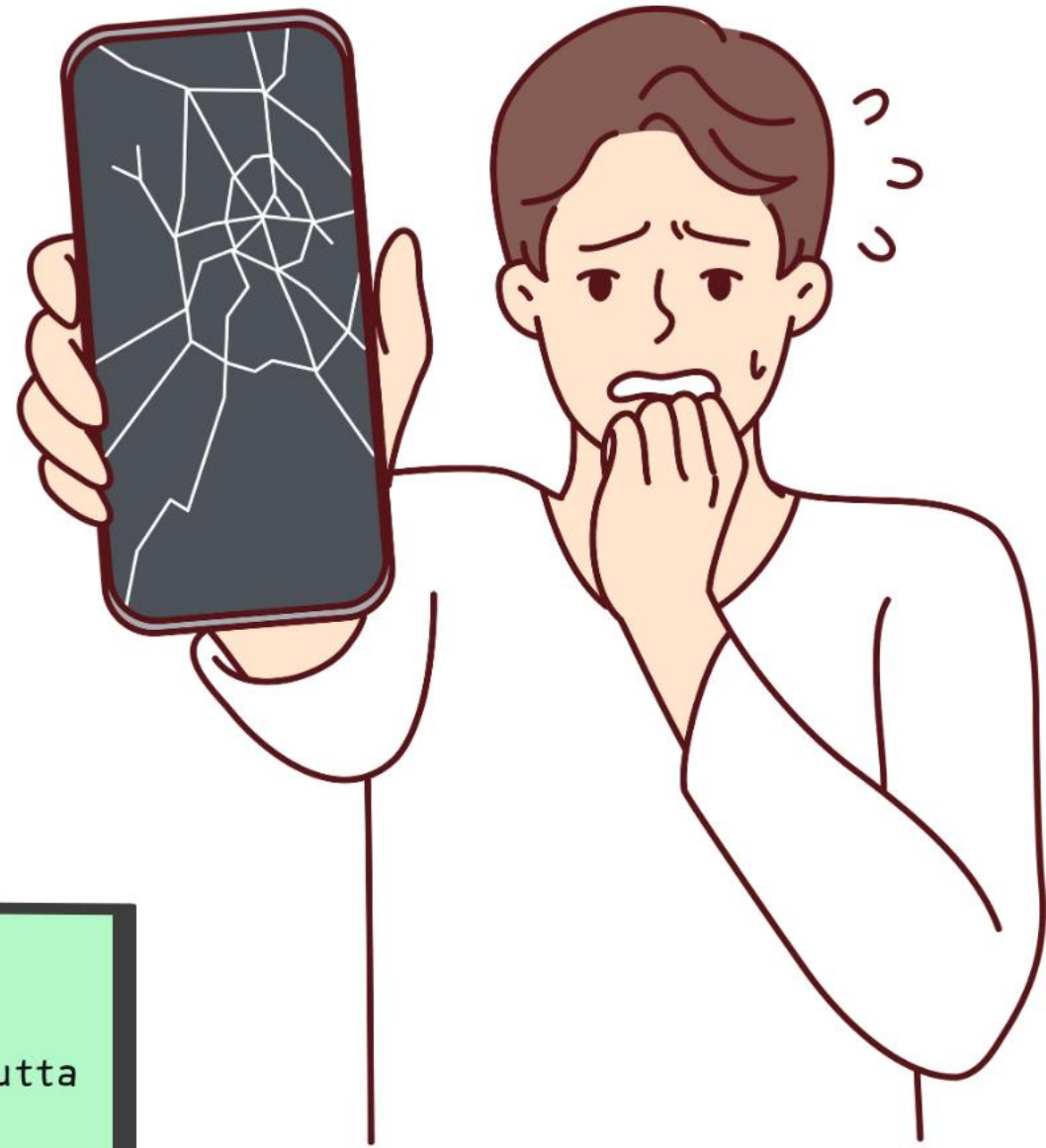
Vahingonteko

- Jos hävittää tai vahingoittaa toisen omaisuutta tahallaan, luvatta tai perusteettomasti, syyllistyy vahingontekoon. Esim. kun oppilas rikkoo tahallaan toisen omaisuutta tai aiheuttaa niin ikään tahallaan muuten omaisuusvahingon.
- Teko on törkeä, jos aiheutettu vahinko on erittäin suuri tai hävitetty tai vahingoitettu omaisuus on historiallisesti tai sivistyksellisesti arvokas.

(vahingonteko RL 35:1)

Rangaistus

- sakko --- 4 vuotta vankeutta
- yritys on rangaistavaa

Pahoinpitely

Rangaistus:

- sakko --- 10 vuotta vankeutta
- yritys on rangaistavaa

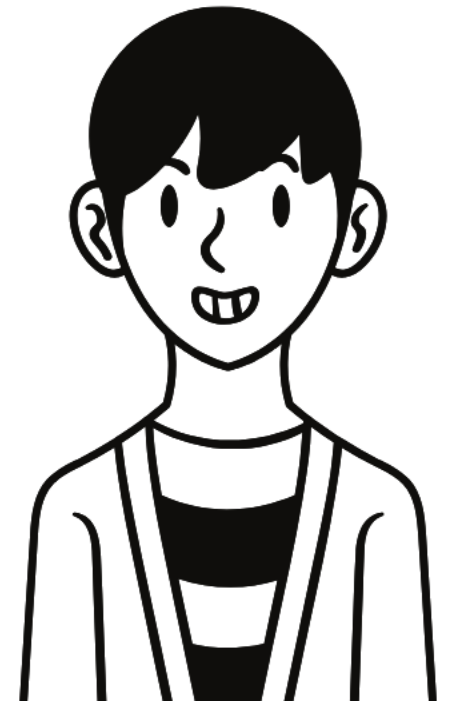
- Pahoinpitely on teko, joka loukkaa toisen henkeä ja terveyttä ja aiheuttaa tälle kipua tai saattaa tiedottomaan tilaan.
- Pahoinpitely ei aina vaadi fyysistä kontaktia, vaan pahoinpitelyksi katsotaan myös esim. se, että suihkuttaa toisen silmiin hiuslakkaa ja aiheuttaa näin uhrille kipua.
- Pahoinpitelyn tunnusmerkistön täyttää esim. kun oppilas lyö tai potkii toista, kaataa toisen maahan, työntää toisen päin seinää, puree, raapii, vetää toista hiuksista tai muuten aiheuttaa toiselle kipua tai vammaa.

(lievä pahoinpitely RL 21:7, pahoinpitely RL 21:5)

POHDINTATEHTÄVÄ

1. Onko sinulta varastettu yläkoulun aikana mitään?
2. Jos sinulla on päällä merkkivaate- tai -asuste, pelottaako sinua, että se varastetaan?
3. Onko 15 vuotta sopiva ikä rikosoikeudelliseksi vastuikärajaksi?
4. Minkälainen rangaistus olisi sopiva alaikäiselle rikosentekijälle?

KIITOS
MIELENKIINNOSTA!

Lähteet

- Kalejaiye, D. 2022. Konstaapeli Daniel tässä, moro!. Helsinki: Lasten keskus.
- Finlex. Viitattu 29.5. 2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- Poliisi. Viitattu 3.6.2024. <https://poliisi.fi>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. Viitattu 3.6.2024. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tukea-perheen-huoliin-ja-kriiseihin/kiusaaminen/>
- Nuoret ja rikollisuus. Viitattu 3.6.2024. <https://www.nuoretjarikollisuus.fi/articles/onko-kiusaaminen-rikos>
- Sometutor opettajille. Viitattu 3.6.2024. <https://sites.google.com/edu.raisio.fi/sometutor-opettajille>
- Rikosuhripäivystys. Viitattu 4.6.2024. <https://www.riku.fi/rikoksen-uhrina/lapsi-ja-nuori-rikoksen-uhrina/kiusaaminen/>
- Rikoslakimies. Viitattu 6.6.2024. <https://www.rikoslakimies.fi/post/alle-15-rikosvastuu-vahingonkorvausvastuu>
- Rikosuhripäivystys. Viitattu 16.8.2024. <https://www.riku.fi/rikosuhripaivystys/riku-lehti/riku-lehti-3-2019/juristi-vastaa-milloin-kiusaaminen-on-rikos/>